

ACC. N:R. M. 7286 : 1-14.

Landskap: Skåne

Upptecknat av: A. B. Halde

Härad: Färs

Adress: Lund

Socken: S. Åsmun

Berättat av: Elisab. Ramel

Uppteckningsår: 1941

Född år 1860 i Stockholm.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sällskapslivet på Wramo-Gummarstorp under 70-talet.

Barnuppföstran

Menyer

Nyårsafton.

Böcker och bönstiftning.

Skriv endast på denna sida!

Wrasius Gunnarstorp prä 70-talet
Ägdes av Örebrostallmästare ^{Prentz} Vomer-
hjelmen och hans make född Skiernerona.
Den förnämde gammal man som stod
kungen mycket nära. Han umgicks med
nästan alla Europas kungliga och fur-
star. Han kunde varken tala eller
skriva ordentligt något främmande
språk utan hans kammarjämare glim-
stodt - som sedan avancerade till bank-
direktor - skrev alla hans brev. Det
var nästan inte en dag som där ej var
främmande. Hans son ^{gustaf} gifte sig med
en flicka Ambarscrona på Värmland.

På julafton brukade alla släktingar
bjudas till Wrasius Gunnarstorp. På nyårs-
aftonen brukade vännerna bjudas dit. De
kommo mina föräldrar och vi barn

från Hålsingborg - liksom flera andra
familjer därifrån och från Ängelholm.

I bland bestående han särskilt strävar
för sina gäster - som kom och gick när
han ville. Då var vi c:a 50 personer
med barnen. De barn som var under
fem - 6 år fingo stanna hemma hos
barnjungfrurna. Men en barnjung-
fru fick alltid följa med.

En Tornerhielm var alltid mycket sträng
och fördömande mot barnen. Hon hade
en hjälprede, en artagren släkt ung, fröken
Klas Cederström som hade hand om allt i hu-
set - linne och sängkläder o. s. d.

Vi var c:a 20 barn i alla åldrar.
Så snart de blivit konfirmerade åto
de vid de äldres bord.

Vi barn åto för oss själva i lilla

mat salen. Vi fingo heller aldrig öms-
skilda köskeln till salongen. Om nå-
gon gjort det kom frih. Torner kien
och sade det fick inte ske och detta har
jag läst i min smälprost var hennes ut-
tryck om hur hon fick reda på det. Det
var väl friken Cedeström som var her-
rens smälprost.

Vi fingo endast vara i lilla matsalen
kl. 1/2 9 åta vi frukost. Då det ring-
de i gruggungen skulle vi vara färdiga
på laget och kom några av pojkarne
tse för sent så tog betjänterna under
hans stöd och denne fick vara utan
frukost. Friken Cedeström övervaka-
de det hela. Till frukost fick vi mjölk,
gröt, uppkvavat bröd, smör, korv, kött
och några liten maträtt tse pytt.

framma.

När där var mycket folk om kush,
städgärdsmästare & betjånter klädda
i livré. Vid de ruckas bord passade
10 st. betjånter upp.

Vid 10-tiden kommo de äldre
ned för att äta sin frukost. Då
fingo vi barn stå uppställda och poj-
karna fingo kyssa på hand. Så gingo
de äldre in den stora matsalen som
 kallades " Vita kaval." De fingo ägg
biff, korv och goda rätter, kaffe och thé.
Vården kom aldrig ned då för han
läg till klockan 11. Då fingo vi gå ut
i skogen, städgärden & på åkerarna.
var vi vilte på förmiddagen.

Klockan 12 3 skulle vi vara omklädda
till middagen som vanligen bestod

av gröt, fisk pl. kött och en liten efter-
rätt. Endast vatten att dricka till. All-
dan vi sågo till bords brukade de äldre
komma hem från sina promenader
och då kunde placka allt möjligt
från sina fat så att vi ej kunde
få taga om igen då där ej fanns
något kvar.

De äldre åto sin middag klockan
5 utom på helgaftrarna - 1/25.

I lilla matsalen stod ett stort
smörgåsbord med allt gott som vi inte
fick röra. Ibland kunde dock några
av ung herrarna sticka till oss en om-
ka. Sedan sågde de äldre in i mat-
salen par om par efter rangordningen.

Under tiden de åt frings vi dansa.
Jag eller flickan Ehrenborg spelade

prå fäffelu o de andra clausade. Vi lekte aldrig.

De äldres middag började alltid med soppa, sedan ~~köttströ~~ t. se fish. rät t. se kokt hel torsk eller spätta. Vacker gammal med persilja eller sallad och röda eller gröna såser, därefter köttströ t. se en fin oxfilé, eller skinka, el. kalben el. kalvrygg el. fågelfärs el. rött vin. huvud. Till köttströden serverades alltid grönsaker. Därefter kom mellanrätten t. se champignon, brädd i silver. formar el. gäster el. vippägg. Mellanrätten brukade dekorerats med stearin. formar med de fåglar och blommor. Efter mellanrätten åt man gjäva "skinka" av t. se. kalla eller varma järpar (naturligtvis ej om köttströden varit fågel). Till detta serverades ej grönsaker utan en.

det sallader och sylt och fin gurka.

Det serverades mycket vin. Värden
önskade alltid gästerna välkomna
i sherry. Rödvin till fisken ^{till} köttet.
Vitt vin till fisken och till själva
steken champagne.

Därefter kom en grönsaksrätt f. se.
purjolök med smält smör, el. små
gröna ärtor på stekta brödsbivon el. inlag-
da sparrisar. Därpå efterrätten f. se.
sunda el. kompoter & kaker, el. blamanger
eller fromage*. Därefter om det var mycket
folk hade man en liten osträd-ice
ostkaker och sedan desserten av fruk-
ter från drivhusen och konfekter be-
roende på hur stor middagen var. När
de äldre börjat på desserten gick en
kammarsjävare in genom en dörr.

dör lite lite matboken och sade: "Barnen får komma in." Då skulle vi barn marschera in genom den dörren i par arm i arm och de yngre skulle gå först fram till betjänterna som delade upp det som var kvar av eftermiddagen till oss de små fingo först. Ibland gav ung herrar oss något litet av dessetten.

Sedan fingo barnen efter de vuxna ta ut arm i arm ut i salongen till friherrinnan Tornerhielm som stod där med framräckta nedhängande händer som barnen par om par fingo gå fram och kyssa och tacka för maten.

En timma efter middagen kunde alla barnen sitta i rökrummet och röka. Men när min mor

och friherrinnan Chemborg turades
om att spela vid taffeln kommas her-
rens sminingen in och vi började dan-
sen gärna med en promenerad polonaise
och som man endast dansade på stora
baler annars, men Tornerhielms tyckte
så mycket om den. Dessutom dansade
man vals, polka, mazurka.

Nyårsaftonen började med kyr-
k 9 vid vilken även barnen fingo vara
med. Först serverades gröt - 2 kassar
med en böna i varje. Då skulle det ut-
väljas vem som skulle bli bönkung och
vem som skulle bli böndrottning. Vän-
den hade innan ordnat så att bekän-
na som serverade skulle se till att han
och sin mor fingo bönas. (Så va-
det i många år att de två först bön-

kung och bröderstuning) Men som ej visste
om det blev mycket förvånad & värden
låtsades. Därja serverades lutfisk och se-
dan the och små eleganta brödda smör-
gäsar. Sedan skulle kungen och drott-
ningen välja guvernör åt sina barn. Då
skulle de sitta på en liten uppbyggd soffa
och så skulle de välja hovfrökenar o.d. Sen
dansades det vilt av både äldre och
yngre.

Alla barnen skulle vara uppe till
klockan 12. Darrfröken serverades ett
stort gott bord. Det var alltid litet
vernadigt när klockan slog 12. det var
ett sånt där ögonblick när man går över
en gräns in i ett nytt skede. När klockan
slagit (ibland om värden var tröttnad
han ha flyttat fram visaren litet) de

Såo slagen föll framme i varandras
armar och gäst en liten skvād och så
önskade man varandra gott nytt år.
I bischoff dracks en skål för det nya
året. De som voro talträngda kunde
gå vils eller göra alludera på någon li-
ten lustig smärta t.ex. önska en familj
att deras förhoppning under året måtte
uppfyllas att dottern blev förlovad med
den eller den eller att sonens studentser-
mon måtte gå bra! o.s.v. Det var alltid
så där litet lustigt - annars var man
egentligen ganska vanmodigt nyårsaf-
fön.

Vi stannade alltid över frukon-
delhelgen. Då fingo vi bara c:a 15 stycken
gå ned till stadgårdsmästarens och
där kunde vi få äpplen och päron
som fått omå ruttna fläckar. Sedan
gingo vi till den franske kocken
som var så snäll och där kunde vi
få litet uppskurna skivor av rost-
biffen och några bitar kalljätte,
och kakor o.d. Råa ägg kunde vi
också få. Det stoppade vi i poppen-
påsar och tog med hem. Detta
gjordes i smyg. När vi kom hem pro-
bad vi på att köpa litet socker och
sedan gingo vi upp tidigt på morgo-
nen och satte oss bakom en soffa
och åt och vi rörde vi "äggredosis".
Det var en norsk benämning och

ACC. N.R. M. 7286:13.

vi kallade det så för min mor och
norska.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om man under årets lopp bli-
vit konfirmerad och kom till Wrauns
gummas trys under nyårshelgen så
frödes man blygsamt i in i salongen
som man fönt ej fått beträda och
sedan fick man deltaga med de
stora i deras måltider.

De utar barnen som voro till.
räddigt gamla fingo se vara med
våra dag och höra på när fru
Fronschielm vid 11-tiden läste pred-
ningar ur daukens Martensens
bok. Hon föresatte då direkt till
svenska och det var en riktig
upplevelse att höra henne läsa den.